

FAGSKOLEN VESTFOLD OG TELEMAR

UTDANNINGSMODUL I SÅR OG SÅRBEHANDLING FOR HELSEFAGARBEIDERE

STUDIEPLAN

Innhold

1 Bakgrunn for utdanningsmodul i sår og sårbehandling	3
2 Opptakskrav.....	3
3 Forventet læringsutbytte	3
4 Organisering og omfang	4
5 Faginnhold	5
5.1 Sentrale tema	5
5.2 Studiekrav.....	6
5.3 Litteratur og andre læremidler	6
6 Undervisnings- og læringsformer	7
7 Vurdering.....	8
8 Kompetansebevis	8

1 Bakgrunn for utdanningsmodul i sår og sårbehandling

Systematisk behandling av sår krever kompetanse hos fagutøveren og en god organisering av virksomheten og tverrfaglig samarbeid. Helsefagarbeidere i spesialisthelsetjenesten og i den kommunale helse- og omsorgstjenesten har behov for økt kompetanse om sår, sårheling, sårbehandling og forebygging av sår og om hvordan helsefagarbeidere kan bidra med observasjon, kartlegging og vurdering av kroniske og kirurgiske sår. Kompetanse som optimaliserer sårheling og forebygging av sår sparer pasienten for smerter og alvorlige helsekomplikasjoner og samfunnet for store økonomiske kostnader.

Stell av kroniske og kirurgiske sår er allerede et tema og en praktisk prosedyreferdighet i emne 3, Somatisk vurderings- og handlingskompetanse i fagskoleutdanningen Somatisk vurderingskompetanse.

2 Opptakskrav

Helsefagarbeidere og andre med tilsvarende fagbakgrunn (hjelpepleiere, omsorgsarbeidere)

3 Forventet læringsutbytte

Læringsutbyttet for utdanningsmodulen deles inn i områdene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Læringsutbyttebeskrivelsene tilsvarer nivå 5.1 i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR).

Kategoriene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse beskrives som:

Kunnskap	Ferdigheter	Generell kompetanse
Kunnskaper er: forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fag, fagområder og / eller yrker.	Ferdigheter er: evne til å anvende kunnskap til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter: kognitive, praktiske, kreative og kommunikative ferdigheter.	Generell kompetanse er å kunne anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning i studier og yrke.

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om hudens funksjon og oppbygning
- har kunnskap om faser i sårhelingen og faktorer som påvirker sårhelingen
- har kunnskap om ulike kroniske, kirurgiske og traume sår
- har kunnskap om årsaker til sår
- har kunnskap om observasjon, vurdering, kartlegging og tiltak for å forebygge og behandle sår og lindre sårsmarter
- har kunnskap om veiledning og pedagogiske prinsipper i møte med pasienter med sår og deres pårørende
- har innsikt i hjelpemidler og støtteordninger til pasienter med sår eller risiko for sår

- har kjennskap til ulike aktører og samarbeidspartners ansvar og oppgaver knyttet til pasienter med sår
- kan oppdatere sin kunnskap om bandasjemateriell og stell av sår
- forstår hva det betyr for samfunnet å ha en helhetlig og koordinert helsetjeneste som ivaretar befolkningens behov, og hvordan det bidrar til verdiskapning i samfunnet

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende kunnskap om sår, sårheling, bandasjemateriell og stell av sår til å vurdere og iverksette tiltak i samarbeid med pasienten, kollegaer og andre yrkesgrupper
- kan anvende kunnskap om sår til å forebygge, behandle og lindre problemer som kan oppstå
- kan anvende kunnskap om sår og om stell av sår, til å veilede og undervise pasienter med sår til optimalisering av sårhelingen, bruk av hjelpemidler eller til å forebygge utviklingen av sår
- kan anvende elektroniske dokumentasjonssystemer, kommunikasjonsformer og -teknikker profesjonelt i samarbeidet med pasienter med sår og deres pårørende
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til arbeid med pasienter som har sår
- kan kartlegge situasjoner i møte med pasienter som har sår og identifisere faglige, juridiske og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelsen innen helsetjenesten
- har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar brukermedvirkning, pasientens integritet, og faglig forsvarlighet
- har forståelse for egen yrkesrolle, ansvar og oppgaver i omsorgen for pasienter med sår
- har forståelse for og kan reflektere over faglige og praktiske utfordringer i møte med pasienter med sår og deres pårørende
- har forståelse for at det å ha sår kan få konsekvenser for fysisk og psykisk velvære
- kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og tjenestenivå i tjenestetilbudet til pasienter med sår
- kan gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen bidra, til å utvikle arbeidsmetoder og tjenester for pasienter med sår

4 Organisering og omfang

Utdanningsmodulen i sår og sårbehandling har et omfang på 10 studiepoeng. Utdanningsmodulen gjennomføres over 10 uker og organiseres som følger:

- 8 nettsamlinger á 2 timer etter kl. 12 på en fast ukedag
- 2 fysiske samlingsdager fra kl. 09-15
- Egeninnsats og veiledning
- 2 studiekra

5 Faginnhold

5.1 Sentrale tema

a) Hudens funksjon og oppbygning

- Hudens funksjon
- Hudens oppbygning
- Hudens overflate

b) Sårheling

- Faser i sårhelingen
- Hemmende og fremmende faktorer som påvirker sårhelingen

c) Sårtyper og årsaker til sår

- Arterielle sår
- Venøse sår
- Diabetiske fotsår
- Trykksår
- Traumesår
- Kirurgiske sår
- Kreftsår
- Brannsår

d) Observasjon, kartlegging, vurdering og dokumentasjon av sår

- Risikokartlegging av trykksår
- Vurdere sirkulasjon og palpere puls
- Sårvurdering med TIMES (Tissue, Infection/inflammation, Moisture, Edge og Surrounding skin)
- Kartlegging av sårsmarter
- Kartlegging av ernæring
- Kartlegging av funksjonsnivå
- Dokumentasjon av observasjoner ved bruk av TIMES, tiltak og prosedyrer

e) Forebygging og behandling av sår

- Prinsipper for stell av ulike sår i ulike faser
- Optimalisering av sårbunn – sårhygiene og debridering
- Bandasjer – typer og bruk
- Kompresjonsbehandling
- Vakuumbehandling
- Hudtransplantasjoner
- Ernæring
- Hudpleie
- Stillingsforandring og mobilisering
- Trykkfordelende underlag og andre hjelpemidler

f) Praktiske prosedyreferdigheter knyttet til sår

- Prosedyrer for stell av sår
  - Kroniske sår
  - Kirurgiske sår
- Rengjøring og debridering
- Kompresjonsbehandling

g) Profesjonalitet og samhandling

- Ulike aktører og samarbeidsparter
- Kommunikasjon og veiledning
- Livskvalitet hos pasienter med sår
- Støtteordninger til pasienter med sår
- Etisk refleksjon
- Profesjonalitet

5.2 Studiekraav

Følgende to studiekraav må gjennomføres og bestås for å kunne bestå utdanningsmodulen:

- Studiekraav 1: Systematisk observasjon, vurdering og dokumentasjon av sår og sårbehandling hos en pasient ved bruk av TIMES, samt refleksjonsnotat.
- Studiekraav 2: Gjennomføring av undervisning for kollegaer innen tema sår og sårbehandling. Studenten utarbeider og leverer en plan for gjennomføring i forkant av undervisningen og et refleksjonsnotat i etterkant av undervisningen.

5.3 Litteratur og andre læremidler

Bøker:

- Knutstad, U. (Red.). (2019). *Utøvelse av klinisk sykepleie. Sykepleieboken 3* (3.utg.). Cappelen Damm Akademisk. Kap. 18, Sykepleie til personer med vanskelig helende sår.
- Lindholm, C. (2020). *Sår*. (4. utg.). Cappelen Damm Akademisk.

Artikler:

- Bredesen, I.M., Eiken, G-M., Leren, L., Johansen, E. (2019). Slik velger du riktig trykkfordelende madrass. *Sykepleien*;107(02), 89. [10.4220/Sykepleiens.2019.75679](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2019.75679)
- Eiken, G-M., Leren, L., Johansen, E., Bredesen, I.M. (2019). Slik velger du riktig bandasje. *Sykepleien*;107(02), 82-88. [10.4220/Sykepleiens.2019.75816](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2019.75816)
- Heiberg, I.G. & Langøen, A. (2019). Kroniske sår følges ikke opp riktig. *Sykepleien*;107(02), 92-97. [10.4220/Sykepleiens.2019.75701](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2019.75701)
- Johansen, E., Leren, L., Bredesen, I.M., Eiken, G-M. (2019). Bruk verktøyet TIMES til å vurdere sår strukturert. *Sykepleien*;107(02), 36-43. [10.4220/Sykepleiens.2019.75698](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2019.75698)
- Langøen, A. & Gürgen, M. (2019). Sårhelingsprosessen-enkelt forklart. *Sykepleien*;107(02), 16-21. [10.4220/Sykepleiens.2019.74698](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2019.74698)
- Langøen, A. & Gürgen, M. (2019). Hva er en sårdiagnose, og hvorfor trenger vi den? *Sykepleien*;107(02), 30-35. [10.4220/Sykepleiens.2019.74815](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2019.74815)
- Sykepleien. (2019). #Sår. Finn risikoføttene. <https://sykepleien.no/2019/02/finn-risikofottene>
- Sykepleien. (2019). #Sår. Hvor vondt er det å ha langvarig leggsår? https://sykepleien.no/sites/default/files/sy_2019-04-04.pdf s.56-59
- Sykepleien. (2019). #Sår. Slik forebygges trykksår. https://sykepleien.no/sites/default/files/sy_2019-04-04.pdf

E-læringsprogram:

- [Behandling av sår etter TIMES-prinsippet - et e-læringskurs på Kompetansebroen Kompetansebroen](#)
- [Trykksår - et e-læringskurs på Kompetansebroen Kompetansebroen](#)

VAR Healthcare (varnett.no):

- Sårfasene (kunnskapsstoff)
- Observasjoner relatert til bakteriell ubalanse i sår (Kunnskapsstoff)
- Arterielle sår -typiske tegn (kunnskapsstoff)
- Venøse sår- typiske tegn (kunnskapsstoff)
- Diabetiske fotsår- typiske tegn (kunnskapsstoff)
- Trykksår- typiske tegn (kunnskapsstoff)
- Pasientrelaterte risikofaktorer for utvikling av trykksår (kunnskapsstoff)
- Fysiske risikofaktorer for utvikling av trykksår (kunnskapsstoff)
- Trykksår: risikovurdering (kunnskapsstoff)
- Trykksårforebyggende utstyr (kunnskapsstoff)
- Kirurgiske sår: Sårhelingsprosessen (kunnskapsstoff)
- Kirurgiske sår: bandasjer (kunnskapsstoff)
- Generelle prinsipper for behandling av kirurgiske sår (kunnskapsstoff)
- Postoperativ sårinfeksjon (kunnskapsstoff)
- Generelle prinsipper for behandling av kroniske sår (kunnskapsstoff)
- Rengjøringsmetoder (kunnskapsstoff)
- Fjerning av nekrotisk vev (kunnskapsstoff)
- Behandling av sårbunn og sårkanter (kunnskapsstoff)
- Behandling av omliggende hud (kunnskapsstoff)
- Bandasjer til kroniske sår (kunnskapsstoff)
- Kompresjonsbehandling (kunnskapsstoff)
- Kompresjonsbehandling med bandasjer (kunnskapsstoff)
- Kompresjonsbehandling med strømper (kunnskapsstoff)
- Kroniske sår og smerte (kunnskapsstoff)
- Stell av kirurgiske sår (prosedyre)
- Arterielle sår (prosedyre)
- Venøse sår (prosedyre)
- Kompresjonsbehandling (prosedyre)
- Diabetiske nevropatiske fotsår (prosedyrer)
- Diabetiske nevoriskemiske fotsår (prosedyrer)

Nettside:

- Wounds - <https://www.wounds.no/>

6 Undervisnings- og læringsformer

Undervisning og læringsarbeid vil foregå i sanntid på nett og i form av egeninnsats mellom samlingene. I tillegg vil det være en fysisk samling for ferdighetstrening.

Følgende læringsformer er aktuelle i utdanningsmodulen:

- Ferdighetstrening
- Forelesning
- Gruppearbeid
- Refleksjon
- Studiekraft
- Veiledning

7 Vurdering

Læringsutbyttebeskrivelsene for modulen og gjennomføringen av bestemte studiekraft danner grunnlag for vurderingen. Det gis en sluttvurdering i modulen med bestått/ikke bestått.

8 Kompetansebevis

Etter fullført og bestått utdanningsmodul utstedes det et kompetansebevis hvor det angis utdanningsmodulens tittel, læringsutbyttebeskrivelsene for modulen og omfang i antall studiepoeng.